

**LAITILAN LUKION
OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA**

Hyväksytty Laitilan kaupungin sivistyslautakunnassa 25.2.2015

Hyväksytty Laitilan kaupungin sivistyslautakunnassa 18.4.2016

Sisällys

YKSIKKÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA.....	3
1. OPPILASHUOLLON KOKONAISTARVE JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT OPPILASHUOLTOPALVELUT	3
1.1. Oppilas- ja opiskelijamäärät	3
1.2. Kouluterveyskysely	4
1.3. Koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto.....	5
1.4. Lastenneuvola.....	6
1.5. Koulukuraattori.....	6
1.5.1. Mitoitus ja resurssi	6
1.6. Koulupsykologi.....	7
1.6.1. Koulupsykologin mitoitus ja resurssit.....	7
1.7. Muut hyvinvointia tukevat palvelut	8
1.7.1. Perheneuvola.....	8
1.7.2. Lastensuojelu (lastensuojelu tehtävät, resurssit ja mitoitus).....	8
2. YHTEISÖLLINEN OPPILASHUOLTO JA SEN TOIMINTATAVAT	10
2.1. Oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä	10
2.2. Turvallisuus.....	10
2.3. Oppilaiden/ opiskelijoiden ja huoltajien osallistaminen	11
2.4. Kouluterveydenhuolto yhteisöllisessä oppilashuollossa	12
2.5. Koulukuraattori yhteisöllisessä oppilashuollossa.....	12
2.6. Koulupsykologi yhteisöllisessä oppilashuollossa.....	12
2.7. Opinnoissa eteneminen ja poissaolot	13
2.8. Päihteet	13
2.9. Koulukuljetukset.....	13
3. YKSILÖKOHTAISEN OPPILASHUOLLON JÄRJESTÄMINEN	14
3.1. Monialainen yksilökohtainen oppilas/opiskeluhoolto	14
3.2. Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto asiakastyössä.....	14
3.3. Lastenneuvola.....	15
3.4. Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa	15
3.4.1. Lääkitys esiopetuksen ja koulupäivän aikana.....	16
3.5. Erityisruokavaliot	16
3.6. Koulukuraattori asiakastyössä.....	16
3.7. Koulupsykologi asiakastyössä.....	17

3.8. Yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä	17
3.9. Oppilashuollon yhteistyö joustavassa perusopetuksessa olevan oppilaan tukemisessa	19
3.10. Oppilashuollon tuki kurinpitörangaistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä	20
3.11. Asiantuntijaryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäiset menettelytavat yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelyssä	20
3.12. Yhteistyö koulun ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa	21
4. OPPILASHUOLLON YHTEISTYÖN JÄRJESTÄMINEN OPPILAIDEN JA HEIDÄN HUOLTAJIENSA KANSSA.....	21
5. OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN JA SEURAAMINEN	22

YKSIKKÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA

Yksikkökohtainen opiskelijahuoltoryhmä vastaa koulun oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Sitä johtaa oppilaitoksen rehtori. Kunkin oppilaitoksen oppilashuoltoryhmään kuuluvat rehtorin lisäksi vararehtori/apulaisjohtaja, erityisopettaja, oppilaanohjaaja, luokan/aineenopettaja, koulunkäyntiohjaaja, koulukuraattori, koulupsykologi, terveydenhoitaja sekä oppilaiden edustaja. Ryhmän kokoonpano tarkistetaan lukuvuosittain ja ryhmään voi kuulua myös muita asiantuntijoita tapauskohtaisesti.

Yksikkökohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma on pääosiltaan yhteinen kaikissa Laitilan kaupungin esi-, perus- ja lukio-opetusta antavissa yksiköissä. Yksikkökohtaiset erot kirjataan kunkin opetusta antavan yksikön omaan suunnitelmaan, erilaisella fontilla kirjoitettuna (Laitilan lukiolla Times New Roman). Suunnitelmaa päivitetään aina kokonaisuudessaan. Suunnitelma tarkistetaan vuoden kuluessa siitä, kun kaupungin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu.

Henkilöstö perehdytetään suunnitelmaan koulutustilaisuuksissa (esim. vesokoulutukset) sekä henkilökuntakokouksissa. Perehdytyksestä vastaa kunkin yksikön rehtori. Oppilaat ja huoltajat sekä yhteistyötahot perehdytetään suunnitelmaan oppitunneilla, vanhempainilloissa ja erilaisissa lukuvuositedotteissa. Muutoksista tiedotetaan myös paikallislehdessä.

Laitilan lukion opiskeluhuoltoryhmään kuuluvat vakituisesti rehtori, vararehtori, opinto-ohjaajat, koulukuraattori, koulupsykologi, kouluterveydenhoitaja ja oppilaskunnan edustajat.

Laitilan lukion opettajakunta käy läpi vuosittain syksyn suunnittelupäivänä opiskeluhuoltosuunnitelmaa ja heille tiedotetaan koulumme lukuvuoden opiskeluhuollon kehittämisen painopistealue. Vanhempainilloissa kerrotaan huoltajille Laitilan lukion opiskeluhuollosta, opiskelijoille asioista tiedotetaan opinto-ohjauksissa ja ryhmänohjaustuokioissa.

1. OPPILASHUOLLON KOKONAISTARVE JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT OPPILASHUOLTOPALVELUT

Oppilashuollon kokonaistarpeen arvioinnissa ja vaikuttavuuden seurannassa hyödynnetään mm. Kouluterveyskyselyn tuloksia, kouluterveyshuollon tekemien terveyskyselyjen vastauksia (mm. laajat terveystarkastukset), koulukiusaamiseen liittyviä kartoituksia (mm. KiVa-Koulu-tilannekartoitukset vuosittain), lastensuojelusuunnitelman tilastoja sekä hyvinvointitilinpäätöksen lapsia ja nuoria koskevia selvityksiä. Lasten ja nuorten hyvinvoinnista tulee jatkossa lisätietoa myös valmisteltavasta hyvinvointikertomuksesta. Oppilaitoksissa selvitetään tehostettua tai erityistä tukea saavien oppilaiden määrä, kun arvioidaan oppilashuollon tarvetta. Esioppilaiden, perusopetuksen ja lukio-opetuksen oppilasmäärät ovat mukana oppilashuoltotarvetta arvioitaessa.

1.1. Oppilas- ja opiskelijamäärät

Laitilassa on yhdeksän oppilaitosta ja kaksi esiopetusta antavaa päiväkotiryhmää. Lukuvuonna 2015–2016 peruskoulutilaston mukaan oppilaita on seuraavasti:

esiopetusikäiset	104
perusopetuksen oppilaat alakouluissa	579
perusopetuksen oppilaat yläkoulussa	333
lukion opiskelijat	126
Bovallius	40
yht.	1182

Oppilaista lukuvuonna 2015-2016 tehostetun tuen piirissä oli 52 (KM: 30, Varppee 19, haja-asutusalueen koulut yht. 3) ja erityisen tuen piirissä 61 (KM: 40, Varppee 21) oppilasta.

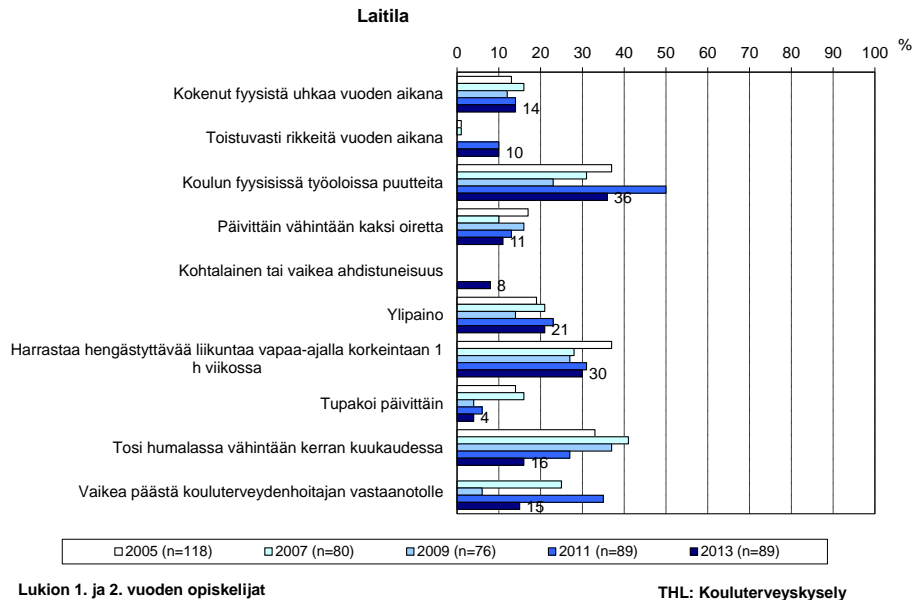
1.2. Kouluterveyskysely

Kouluterveyskyselyn tulosten perusteella yläkouluikäisten hyvinvointi on useiden indikaattorien kohdalla kohentunut verrattaessa sitä aikaisempien vuosien tuloksiin.

Laitilan lukion kouluterveystulosten perusteella lukion opiskelijoiden hyvinvoinnissa ei ole tapahtunut suuria muutoksia viime vuosina. Kouluterveyskyselyn tulosten perusteella näyttää, että myös oppilaiden ja opiskelijoiden elinoloissa on tapahtunut kehitystä myönteiseen suuntaan (mm. vanhempien tietoisuus viikonloppuiltojen viettopaikasta yleistyi, läheisen alkoholin käytön aiheuttamat ongelmat vähentyivät.)

Laitila (Peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaat)

Indikaattori, luokka-aste- ja sukupuolivakioitu % ja vastaajien lukumäärä	2005		2007		2009		2011		2013	
	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N
Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana	14	197	16	180	13	187	21	190	17	181
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	10	199	12	184	10	191	21	192	13	186
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	38	184	35	179	36	185	51	194	41	184
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	16	191	14	183	13	190	17	186	11	175
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	-	0	-	0	-	0	-	0	6	182
Ylipaino	18	181	18	168	17	171	15	180	24	168
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa	44	199	35	185	29	192	32	194	39	187
Tupakoi päivittäin	21	199	11	183	11	188	9	193	11	189
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	30	197	33	182	16	193	21	188	14	189
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	-	0	12	182	10	192	16	192	8	186

Oppilaitoksissa oppilashuoltopalveluja tarjoavat kouluterveydenhoidon lisäksi koulukuraattori sekä koulu-psykologi. Kuraattori edustaa sosiaalityön asiantuntemusta ja koulu-psykologi psykologista asiantuntemusta oppilashuollossa ja opetus- ja kasvatustyön suunnitteluun ja kehittämiseen liittyvässä työssä koulussa ja oppilaitoksessa. Koulu-psykologi- ja koulukuraattoripalveluilla tulee antaa perusopetuslaissa tarkoitetun esi-, perus-, ja lisäopetuksen sekä valmistavan opetuksen oppilaille riittävä tuki ja ohjaus koulunkäyntiin ja oppilaiden kehitykseen liittyvien sosiaalisten ja psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Palveluilla tulee edistää myös koulun ja kodin välisen yhteistyön kehittämistä. Lukion opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoito, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden sairaanhoitopalveluja.

Koulu-psykologi- ja koulukuraattoripalvelut ovat peruspalveluja, jotka edistävät lapsen ja nuoren kasvua ja kehitystä sekä perheen hyvinvointia. Siten ne toimivat myös osana ehkäisevää lastensuojelua.

Laitilan lukion henkilökuntaan kuuluvat rehtori, 9 lehtoria ja 7 yhteistä opettajaa Varpeen koulun kanssa sekä koulusihteeri. Koulukuraattori ja koulu-psykologi ovat sivistystoimen ja opiskeluterveydenhoitaja sosi-aali- ja terveystoimen palkkaamia.

Koulukuraattorilla ja koulu-psykologilla on viikoittain Varpeen koulukeskuksessa vastaanotto. Nämä ajat ilmoitetaan lukuvuosittain syystiedotteessa ja kotisivuilla.

1.3. Koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto

Kouluterveydenhuolto on lakisääteistä ja maksutonta terveydenhuoltoa, jonka tavoitteena on oppilaiden terveyden edistäminen sekä terveen kasvun ja kehityksen tukeminen.

Opiskeluhoillon tavoitteena on tukea opiskelijaa opiskelukyvyyn ylläpitämisessä, itsehoidossa, riittävässä elämän hallinnassa sekä terveyden ja toimintakyvyn ylläpitämisessä.

Koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon henkilöstöä mitoitettaessa tulee ottaa huomioon kaikki keskeiset tehtäväalueet. Oppilaan henkilökohtaisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, terveydenhoidon ja sairaanhoidon lisäksi kouluterveydenhoitaja ja koululääkäri tarvitsevat aikaa terveystieteiden, koulun työolojen valvontaan, yhteistyöhön kouluyhteisön kehittämisessä, täydennyskoulutukseen osallistumiseen ja kouluterveydenhuollon kehittämiseen. Riittävästi aikaa tarvitaan säännölliseen yhteistyöhön oppilaiden per-

heiden, opettajien ja oppilashuollon henkilöstön sekä sosiaalitoimen, terveyskeskuksen ja erikoissairaanhoidon kanssa.

Koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon henkilöstömitoitukseen vaikuttavat myös koulun rakenne, koko ja muut voimavarat sekä kunnan koko ja taajama-aste. Kun kouluterveydenhoitaja toimii pienissä kouluissa haja-asutusalueilla, siirtyminen koulusta toiseen ja verkostoituminen monien tahojen kanssa vaatii keskimääräistä enemmän aikaa. Suuriin kouluihin kasautuu ongelmia tavanomaista enemmän. Jos oppilaat tulevat laajalta alueelta, yhteistyöhön on varattava lisää aikaa. Henkilöstömitoitukseen ja yleisestikin voimavarojen hallintaan vaikuttavat keskeisesti myös työkäytännöt ja koko toiminnan organisointitavat, jotka edellyttävät jatkuvaa arviointia.

Laitilassa kouluterveyshuollon käytettävissä oleva henkilöstöresurssi:

2 kokopäiväistä terveydenhoitajaa, 0,75 terveydenhoitaja ja 1-(2) lääkäri.

Kouluterveydenhoitajalla on suosituksena enintään 600 oppilasta. Oppilasmäärää vähennetään, mikäli työntekijöiden vastuulla on useita eri kouluja tai oppilaissa on paljon erityistä tukea vaativia, esim. erityisen tuen oppilaita tai maahanmuuttajia. Erityisen tuen oppilaat tarvitsevat n. kolme kertaa keskimääräistä enemmän aikaa terveydenhoitajalta ja lääkäriltä (Stakes 2002).

- alakoulun terveydenhoitajalla on oppilaita 503 (Kappelimäki 367, Soukainen 54, Untamala 48, Itäkulma 17) ja valmistava opetus 17

- yläkoulun terveydenhoitajalla on peruskoulun oppilaita 333 sekä lukion 126 opiskelijaa

- 0,75 terveydenhoitajalla on oppilaita 249 (Kovero 26, Kodjala 6 sekä opiskeluterveydenhuollosta Bovalliusammattiopisto, missä opiskelijoita 40 ja Winnova 120)

- lääkärin resursseja kouluterveydenhuoltoon on varattu 1 päivä viikossa sekä ala- että yläkouluun.

Lääkärin resursseissa suositus 1 pv/viikossa/500 oppilasta.

1.4. Lastenneuvola

Esikoululaisten terveydenhuoltopalveluista vastaa lastenneuvola. Lastenneuvola on mukana yhteisöllisessä oppilashuollossa.

1.5. Koulukuraattori

Koulukuraattori on koulun sosiaalityöntekijä. Työn tavoitteena on lapsen ja nuoren sosiaalisen hyvinvoinnin ja myönteisen kokonaiskehityksen tukeminen koulun kasvatustavoitteiden mukaisesti. Koulukuraattori toimii yhteistyössä oppilaiden, vanhempien ja yhteistyötahojen sekä koulun muun henkilökunnan kanssa ja antaa heille asiantuntija-apua ja neuvontaa oppilashuollon sosiaalisissa kysymyksissä.

1.5.1. Mitoitus ja resurssi

Uudessa oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa ei määrätä henkilöresurssin lukumäärää vaan todetaan, että opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä. Mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun on järjestettävä oppilaalle myös huoltajan tai muun henkilön yhteyden-

oton perusteella, jollei kyseessä ole yhteydenottajan neuvonta ja ohjaus tai jos keskustelun järjestäminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta.

Koulun sosiaalityön mitoituksen pohjaksi on otettava ensisijaisesti koko oppilasporha sekä kouluyhteisöjen määrä, koska työ pohjautuu yhteisölliseen työotteeseen. Kaikki koulun oppilaat ovat koulukuraattorin asiakkaita joko yksilöinä tai yhteisön jäseninä. Koulukuraattorin näkökulmasta yksilö näyttöytyy aina jonkin ryhmän jäsenenä. Ammattiliitto Talentian linjauksen sosiaalihuollon henkilöstön mitoittamisesta mukaan yhtä koulun sosiaalityöntekijää kohti saa olla korkeintaan kolme kouluyhteisöä. Koulujen yhteenlaskettu oppilasmäärä on tällöin noin 600 oppilasta koulukuraattoria kohden. Yksilötyön osalta sovelletaan lastensuojelun lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän lapsiasiakkaiden enimmäismäärää eli 40 oppilasta. (Talentian linjaukset sosiaalihuollon henkilöstön mitoittamisesta, s. 16) Laitilassa on esiopetusikäisiä, peruskoulun oppilaita, toisen asteen opiskelijoita yhteensä 1182. Kyseinen oppilasporha jakautuu yhteensä kymmeneen oppilaitokseen sekä päiväkodin esiopetusikäisiin lapsiin. Laitilan kaupungin palveluksessa on kaksi koulukuraattoria 1.3.2016 alkaen.

Laissa säädetään koulukuraattorin pätevyysvaatimuksista siten, että koulukuraattorin kelpoisuusvaatimuksena on vähintään sosiaalihuollon ammatillisista kelpoisuusvaatimuksista annetun lain 6§:n edellyttämä sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto. Lisäksi jokaisen oppilaitoksen käytettävissä on oltava sellaisen opiskeluhuollon vastaavan kuraattorin palveluja, jolla on mainitun lain 3§:n edellyttämä kelpoisuus sosiaalityöntekijän tehtäviin. Laitilan koulukuraattori täyttää edellä olevien pykälien edellyttämät kelpoisuudet. Tämän vuoksi Laitilan koulukuraattori pystyy toimimaan oppilas- ja opiskeluhoitolain 7§:n edellyttämänä vastaavana kuraattorina.

1.6. Koulupsykologi

Koulupsykologitoiminnan ajatuksena on edistää hyvää oppimista, psyykkistä ja fyysistä terveyttä sekä sosiaalista hyvinvointia lasten ja nuorten arkiympäristössä sekä ennaltaehkäistä lasten ja nuorten kehitykseen liittyvien vaikeuksien syntyä ja pahenemista. Koulupsykologi toimii yhteistyössä koulun ja kodin sekä muiden yhteistyötahojen ja hallintokuntien kanssa.

Psykologin ammattia harjoittavan tulee olla Sosiaali- ja terveysalan lupa ja valvontaviraston (VALVIRA) lailistama psykologi. Koulun tai oppilaitoksen psykologi on terveydenhuollon ammattihenkilö riippumatta siitä, missä hallinnollisessa organisaatiossa hän työskentelee, jolloin toimintaa säätelevät terveydenhuollon ammattihenkilöstöä koskevat lait, kuten vaitiolovelvollisuuden, salassapitoon ja potilasasiakirjojen laatimiseen ja säilytykseen liittyvät lait. Koulussa työskentelevää psykologia koskevat terveydenhuollon ammattihenkilöstöstä säädettyjen lakien lisäksi lastensuojelulaki ja perusopetuslaki. Perusopetuslaissa ja opetus-suunnitelmien perusteissa on myös psykologin työtä ohjaavia täsmäntäviä ohjeita moniammatillisesta oppilashuoltotyöstä ja tiedonsiirrosta.

1.6.1. Koulupsykologin mitoitus ja resurssit

Lastensuojelulain (9§) mukaan kunnan tulee järjestää koulupsykologipalveluita esi-, perus- ja lisäopetuksen sekä valmistavan opetuksen oppilaille. Psykologin työn yleisessä mitoituksessa tulee ottaa huomioon, että palvelut taataan kattavasti kaikille kouluasteille: esi-, perus- ja lisäopetukseen sekä toisen asteen koulutukseen.

STAKESin (nyk.THL) esittämän suosituksen mukaan tarpeenmukainen mitoitus peruskoulujen osalta on yksi psykologi 600 - 800 oppilasta kohti. Psykologiliiton suosituksen mukaan yhden psykologin vastuualueella voi olla enintään 3 työyksikköä/työtiimiä, alueelliset olosuhteet huomioon ottaen. Uuden oppilas- ja opiskelija-

huoltolain 08/14 mukaan oppilaalla tulee olla mahdollisuus keskustella opiskeluhoillon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen kun opiskelija on tätä pyytänyt ja kiireellisessä tapauksessa samana tai seuraavana työpäivänä.

Laitilan kaupungissa esi-, peruskoulu ja lukiokoulutuksessa (oppilasmäärä 2015-2016 yhteensä 1182 oppilasta) on käytössä tällä hetkellä koulupsykologi, palveluiden jakautuessa neljän esiopetusryhmän, seitsemän alakoulun, yläkoulun, lukion sekä toisen asteen kesken. Työmäärä on oppilasmäärään ja käytettyyn työpanokseen nähden suuri sekä työyksikkömäärä on alueelliset olosuhteetkin huomioiden laaja.

1.7. Muut hyvinvointia tukevat palvelut

Lasten ja nuorten hyvinvointia edistävät ja oppilashuoltopalveluja tuottavat hyvin hoidettu päivähoito sekä turvallinen koulu. Perheneuvola tarjoaa laaja-alaisesti asiantuntija-apua kasvatus- ja perheasioissa. Lastensuojelun perhetyö tukee perheiden arkea. Terveystoimen äitiys- ja lastenneuvola sekä neuvolan perhetyö seuraavat lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja tekevät ennaltaehkäisevää työtä.

1.7.1. Perheneuvola

Perheneuvolan tehtävänä on tukea ja edistää lasten ja nuorten myönteistä kehitystä vanhempien kanssa. Ohjausta ja neuvontaa annetaan perheen ihmissuhteisiin sekä lasten ja nuorten kasvatukseen ja kehitykseen liittyvissä kysymyksissä.

Perheneuvolaan ei tarvita lähetettä, vaan vanhempien on mahdollista olla yhteydessä puhelinaikana suoraan työntekijöihin. Palvelut ovat luottamuksellisia ja maksuttomia. Perheneuvolassa työskentelee 1 psykologi neljänä päivänä viikossa ja 1 kokoaikainen psykiatrinen sairaanhoitaja. Lisäksi perheneuvolan työntekijöillä on käytössään konsultoiva lastenpsykiatri kerran kuukaudessa.

Perheneuvolan ja koulupsykologin työ- ja vastuunjako on sovittu siten, että perheneuvolan psykologille ohjautuvat/ohjataan oppilaat ja heidän perheensä seuraavissa asioissa: vanhemmuuteen, kasvatuksellisiin kysymyksiin sekä perhedynamiikkaan liittyvät pulmat sekä lapsen kehityksen ja laajemman tunne-elämän arvioinnin tarve. Perheneuvolapsykologin toimenkuvassa korostuukin hoidollinen mielenterveydellinen työ sosiaali- ja terveystoimen alaisuudessa, kun taas koulupsykologin työnkuvassa sivistystoimen alla korostuvat oppilaan oppimiseen ja oppimisen tukeen liittyvät työt, kuten tiedollistaidollisen tutkimustarpeen arviointi ja suorittaminen tai psyykkisen tilan kartoitus ja jatkohoitoon ohjaus, tukikäynnit oppimiseen liittyvissä tai oppimista rajoittavissa kysymyksissä sekä laajemmin työyhteisöissä ja oppilashuoltotyöryhmässä toimiminen.

1.7.2. Lastensuojelu (lastensuojelu tehtävät, resurssit ja mitoitus)

Lastensuojelusuunnitelman (vuosille 2014–2018) mukaan suurin osa lapsiperheistä voi hyvin. Perheiden hyvinvointiin kielteisesti vaikuttavia yhteiskunnallisia muutoksia ovat mm. lapsiperheiden ja lasten painoarvon vähentyminen yhteiskunnassa, eriarvoisuuden kasvu, lapsiperheiden muutokset (ydinperheiden hajoaminen, vanhempien päihteiden käyttö, lasten ja nuorten päihteiden käyttö), lapsiperheiden tukiverkkojen heikentyminen, ongelmakeskeisyyden voimistuminen sekä ongelmien kasautuminen ja siirtyminen sukupolvelta toiselle.

Koululla ja sen oppilashuollolla on tärkeä tehtävä paitsi ehkäisevässä lastensuojelussa myös siinä, että lasten ja nuorten turvattuus ja suojelun tarve huomataan ja näihin tilanteisiin puututaan viivyttelämättä. Koulun kautta voidaan myös kanavoida tukea lastensuojelun asiakkaina oleville lapsille ja nuorille. Se, että

koulunkäynti saadaan sujumaan, suojaa merkittäväällä tavalla lapsen kasvua ja kehitystä. Koulu on siis lastensuojelun keskeinen yhteistyökumppani.

Lastensuojelun avohuollon asiakkaita vuoden 2013 lopussa oli 93. Tällä hetkellä (20.10.2014) asiakkaita on 121. Asiakasmäärään vaikuttavat monet tekijät, eikä asiakasmäärän kasvua tule tulkita yksiselitteisesti lapsiperheiden huonovointisuuden kasvuna. Ensinnäkin tilastossa on mukana asiakkaita, joiden kanssa ei ole työskennelty aikoihin, ja heidän avohuollon asiakkuutensa tullaan lopettamaan. Asiakkuuksien ”tarkistus” tehdään vasta loppuvuodesta, jolloin asiakasmäärä tulee siis laskemaan. Toiseksi korkea asiakasmäärä voi kertoa myös hyvästä palvelujen saatavuudesta, siitä että lapsiperheille kyetään hyvän henkilöstöresurssin tukemana tarjoamaan lastensuojelun avohuollon tukitoimia matalalla kynnyksellä. Lastensuojeluilmoitusten määrä tulee vuonna 2014 saavuttamaan saman tason kuin edellisenä vuonna, jolloin ilmoituksia vastaanotettiin 134. Tämän vuoden aikana lastensuojeluilmoituksia on otettu vastaan 99. Lastensuojeluilmoitusten määrä on ollut viime vuosina kasvussa. Suoraviivaisten johtopäätösten tekeminen linkittämällä kasvava ilmoitusten määrä lastensuojelullisen tarpeen kasvuun on vähintään yhtä ongelmallista kuin lastensuojelutilanteen tulkitseminen asiakasmäärien pohjalta. Seudullisesta sosiaalipäivystyksestä on kahden viime vuoden aikana syntynyt merkittävästi organisoituneempaa toimintaan. Samaan aikaan yhteistyötä ja toimintamalleja eri toimijoiden, kuten koulun, poliisin, terveydenhuollon, päivähoidon ja neuvolan välillä on kehitetty. Lastensuojeluilmoitusten osalta on tuotu yhteistyötahoille selväksi, ettei lastensuojeluprosessi käynnisty ilman lastensuojeluilmoitusta. Tällainen toimintamalli on tullut yleisesti hyväksytyksi, mikä osin näyttäytyy myös lastensuojeluilmoitusten kasvaneena määränä. Vuoden 2013 aikana lapsia oli sijoitettuna kiireellisesti, avohuollon tukitoimena tai huostaan otettuna yhteensä 16. Tällä hetkellä lapsia on sijoitettuna eri sijoitusmuodoin 11. Merkittävää on huomata, ettei vuonna 2014 ole tehty yhtään huostaanottoa. Tälläkään hetkellä ei ole valmisteilla yhtään huostaanottoa.

Lastensuojelun sosiaalityössä ja lapsiperheiden psykososiaalisissa palveluissa työskentelee yksi erityissosiaalityöntekijä, sosiaalityöntekijä-lastenvalvoja, sosiaalityöntekijä, kaksi perhetyöntekijää, sosiaali- ja terveystoimen ja sivistystoimen yhteinen psykologi, perheneuvolan psykologi ja psykiatrinen sairaanhoitaja sekä sosiaali- ja terveystoimen ammatillinen tukihenkilö.

Perhetyöntekijät tekevät sekä korjaavaa että ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä. Perhetyöntekijöillä on mahdollisuus tarjota perhepalvelua akuuteissa kriisitilanteissa ilman perheen lastensuojelun asiakkuutta. Lisäksi perhetyöntekijöillä on hyvät valmiudet työskennellä lastensuojelullisesti haastavien perheiden kanssa. Myös perheneuvolan ja ammatillisen tukihenkilön toiminnassa mahdollistuu samanlainen työote. Perheneuvolaan perhe voi hakeutua oma-aloitteisesti matalalla kynnyksellä. Perheneuvolaan voidaan ohjata asiakkaita myös lastensuojelun avohuollon tukitoimena. Ammatillista tukihenkilöä voidaan hyödyntää ennaltaehkäisevästi jo ennen lastensuojelun asiakkuuden alkamista. Tukihenkilö voi olla tällöin tukena koulunkäyntiin tai muihin elämänalueisiin liittyvissä ongelmissa jo niiden ilmenemismuodoissa. Yhtä lailla tukihenkilöä voidaan hyödyntää tilanteissa, joissa nuori on jo sijoitusuhan alla.

Mainittujen tukipalveluiden lisäksi lasten ja nuorten hyvinvointia tukee nuoriso- ja liikuntatoimen, seurakunnan sekä ns. kolmannen sektorin tarjoamat harrastus- ja ajanvietemahdollisuudet.

Lastensuojelun toimintaympäristössä on havaittavissa myönteistä ja kielteistä kehitystä. Myönteiset muutokset ovat merkittäviä. Ammatillisella tukihenkilöllä on jo useita vakiintuneita asiakassuhteita. Usean asiakkaan tilanne on ollut tukihenkilösuhteen alkaessa hyvin vaikea. Yksikään asiakas ei ole kuitenkaan joutunut välittömän huostaanottouhan alle. Myös avohuollon sijoituksia ja laitoshuostaanottoja on pystytty lopettamaan menestyksellisesti. Lapsille ja nuorille suunnatut psykiatriset erikoissairaanhoidolliset henkilös-

töresurssit taas ovat vähentyneet merkittävästi. Tämä asettaa haasteita, joihin pystytään vastaamaan onnistuneella perustason työntekijäkrytoinnilla ja riittävällä henkilöstöresursoinnilla. Kaikki lasten ja nuorten psykososiaalisiin palveluihin ja lastensuojeluun osoitetut virat on onnistuttu täyttämään pätevällä henkilöstöllä. Suhteutettuna asukasmäärään lapsiperheiden palveluiden henkilöstöresursointi on kiitettävällä tasolla.

2. YHTEISÖLLINEN OPPILASHUOLTO JA SEN TOIMINTATAVAT

2.1. Oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä

Jokaisessa oppilaitoksessa yksikkökohtainen oppilashuoltoryhmä kokoontuu vähintään kerran lukukaudesta. Ryhmä voi kokoontua useammin, mikäli oppilashuoltotarpeen arviointi sitä edellyttää. Yksikkökohtaisesti seurataan lasten ja nuorten hyvinvointia hyödyntäen mm. yhteenvetoja terveystarkastuksista, koulu-terveyskyselyä, koulun terveydellisten olojen seurantaa, kiusaamiskyselyjen yhteenvetoja sekä kuraattori- ja psykologipalvelujen saatavuutta suhteessa kävijämäärään/tarpeeseen.

Tämän ryhmän kutsuu koolle rehtori ja muistion kokouksessa päätetyistä asioista pitää erikseen valittu sihteeri. Tämä yhteisöllistä opiskeluhoitoa koskevan kokouksen muistio säilytetään samassa paikassa kuin opettajainkokouksen pöytäkirjat Oppilaitokset tekevät itse ja osallistuvat myös erilaisiin kyselyihin ja tutkimuksiin, joista saadaan tietoa oppilaitoksen tilanteesta ja hyvinvoinnista. Näiden raporttien pohjalta saadaan selville oppilaitoksen kehittämiskohteet. Oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä suunnittelee ja koordinoi oppilaitoksessa tapahtuvaa opiskeluhoitotyötä, korjaavia toimenpiteitä ongelmakohtien ratkaisemiseksi sekä ennaltaehkäisevää toimintaa opiskeluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi. Tähän ennaltaehkäisevään työhön tarvittaessa osallistuvat eri lasten ja nuorten kanssa työtä tekevät tahot mm. nuorisotoimi, lastensuojelu, poliisi, seurakunta, MLL, SPR ja muut yhteisöt ja järjestöt.

Laitilan lukion opiskeluhoitoryhmä kokoontuu ainakin huhti-toukokuun vaihteessa suunnittelemaan ja koordinoimaan seuraavan lukuvuoden opiskeluhoitoa. Seuraavalle lukuvuodelle asetetaan kehitettävä painopistealue tai tema. Näin kunakin lukuvuonna kehitetään ainakin yhtä opiskeluhoitoa aluetta järjestelmällisemmin. Lukuvuosittain opiskelijoille järjestettävästä palautekyselystä ja opiskelijoilta ryhmänohjaustuokioissa kyselemällä saadaan selville kehittämistä vaativia kohteita.

2.2. Turvallisuus

Oppilaan ja opiskelijan terveyden edistämiseksi on kouluyhteisön ja opiskeluympäristön terveellisyys ja turvallisuus tarkastettava joka kolmas vuosi. Tarkastus tehdään yhteistyössä oppilaitoksen ja sen oppilaiden tai opiskelijoiden, koulu- tai opiskeluterveydenhuollon, terveystarkastajan, henkilöstön työterveyshuollon, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kesken. Kouluterveydenhoitaja ja työterveyshoitaja suunnittelevat tarkastusajankohdan yhdessä ja kutsuvat työryhmän koolle. Tarkastuksessa havainnoidaan yhdessä mahdolliset terveydelle haitalliset ja tapaturmariskin muodostavat opiskeluympäristöt. Tarkastuksessa todettujen puutteiden korjaamista seurataan vuosittain. Työsuojelutarkastukset on yhdistetty edellä mainittuihin tarkastuksiin, mutta tarpeen ilmetessä työsuojelutarkastus tehdään lisäksi erikseen.

Opiskelijoiden turvallisuus on varmistettava jokaisessa opetustilanteessa. Jokaiseen oppilaitokseen on laadittu oma turvallisuussuunnitelmansa. Suunnitelma päivitetään toimintojen ja/tai henkilöstön muuttuessa. Suunnitelman tiedottamisesta ja henkilöstön siihen perehdyttämisestä vastaa yksikön johtaja. Pelastus-

suunnitelman mukainen poistumisharjoitus järjestetään vuosittain jokaisessa oppilaitoksessa. Suunnitelma opiskelijoiden suojaamisesta väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa on turvallisuuskansiossa.

Laitilan lukiossa kouluyhteisön ja opiskeluympäristön terveellisyys ja turvallisuus on tarkistettu viimeksi syksyllä 2013, joten seuraava tarkastus on viimeistään syksyllä 2016. Poistumisharjoitus järjestetään joka vuosi syksyllä, ei kuitenkaan ylioppilaskirjoitusten aikaan. Poistumisohjeet kerrataan ryhmänohjauksissa joka syksy ja joka kevät.

2.3. Oppilaiden/ opiskelijoiden ja huoltajien osallistaminen

Yhteisöllisen oppilashuollon suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioimisessa oppilaiden osallisuus toteutuu koulukohtaisesti oppilaskunnan kautta. Oppilaskuntien kokoonpano muodostetaan koulukohtaisesti. Huoltajien osallisuus suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioimisessa toteutuu koulukohtaisesti vanhempainyhdistysten/kannatusyhdistysten tai vanhempainiltojen kautta. Vanhempien mielipiteiden kuulemiseen voidaan järjestää kyselyitä vähintään kerran valtuustokauden aikana. Tiedottaminen huoltajille toteutuu syystiedotteiden ym. massatiedotteiden kautta.

Oppilaskunnan hyödyntäminen eri koulun toiminnoissa ja ratkaisuisissa lisää opiskelijoiden osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia. Jokaisessa oppilaitoksessa tulee olla oppilaskunta. Oppilaskunta valitaan avoimilla vaaleilla joka syyslukukausi lukuvuodeksi kerrallaan. Oppilaskunta järjestää kouluyhteisön yhteisöllisyyttä tukevia tapahtumia pitkin lukuvuotta. Säännöllisesti järjestetään opiskelijoille luokanopettajan/ryhmänohjaajan tiedotushetki, jossa kerrotaan koulussa kulloinkin tapahtuvista asioista. Tällöin voidaan tiedustella myös opiskelijoiden mielipidettä/toivomuksia/ideoita eri asioihin. Eri oppilasryhmien mielipidettä voidaan kysyä oppilashallinto-ohjelman kyselyiden avulla ja näin saada päätöksenteon perusteeksi luotettavaa tietoa.

Tärkeä osa yhteisöllistä oppilas/opiskeluhoitoa ovat alakoulujen kummioppilaat, yläkoulujen tukioppilaat sekä lukion tutorit.

Huoltajien osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuutta pyritään lisäämään vanhempainilloissa erilaisilla keskusteluilla ja mahdollisuudella tehdä kysymyksiä etukäteen. Oppilashallinto-ohjelman avulla huoltajat saavat reaaliaikaista tietoa opiskelijan osallistumisesta opetukseen. Myös yhteydenpito kodin ja koulun välillä on helppoa ja viestit välittyvät oikeille henkilöille, joka parantaa huoltajien kuvaa oppilaansa koulunkäynnistä.

Yhteistyö järjestetään siten, että oppilashuollon ja moniammatillisen yhteistyöverkoston avulla oppilaan koulunkäyntiä ja hyvinvointia voidaan tukea. Perusopetuksen päättövaiheessa huoltajalle tulee antaa tietoa ja mahdollisuus keskustella oppilaan jatkokoulutukseen liittyvistä kysymyksistä ja mahdollisista ongelmista oppilaanohjaajan ja oppilashuollon eri asiantuntijoiden kanssa.

Aktiivinen tiedottaminen ja välitön yhteydenpito kotiin ongelmien ilmetessä kuuluvat kodin ja koulun yhteistyöhön. Koulut tiedottavat toiminnastaan koulun käyttämässä sähköisissä tiedotusvälineissä, koulun kotisivuilla, lukuvuosi- ja muissa tiedotteissa, koulujen omissa tilaisuuksissa (mm. koulu- ja luokkakohtaisissa vanhempainilloissa, avointen ovien päivissä ja vanhempainvarteissa) sekä henkilökohtaisissa tapaamisissa. Huoltajille annetaan tietoa opetussuunnitelmasta, opetuksen järjestämisestä, opintoihin liittyvästä arvioinnista, oppilaan tuen tarpeista ja eri tukimuotojen saannin mahdollisuuksista ja huoltajan mahdollisuudesta osallistua kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseen. Koulu antaa huoltajille tietoa myös oppilashuollon toiminnasta sekä kouluyhteisön toiminnasta.

tamalleista ja tiedottamiskäytänteistä erilaisissa ongelma-, -onnettomuus- ja kriisitilanteissa. Huoltajille tiedotetaan myös kerhotoiminnasta sekä koulun aamu- ja iltapäivätoiminnasta.

Vanhemmat osallistuvat aktiivisesti lapsensa tukitoimien suunnitteluun ja huolehtivat kotona tehtäväksi sovitusta asioista.

Laitilan lukio järjestää jokaisen vuosikurssin huoltajille ainakin yhden vanhempainillan lukuvuodessa. Ensimmäisen vuosikurssin opiskelijan huoltajat kutsutaan ensimmäisen jakson jälkeen. Toisen vuosikurssin opiskelijan huoltajat kutsutaan ennen toisen vuoden kevään ylioppilaskirjoituksiin ilmoittautumista ja kolmannen vuosikurssin opiskelijan huoltajat marras-joulukuussa kuulemaan jatko-opintoihin hakeutumisesta.

2.4. Kouluterveydenhuolto yhteisöllisessä oppilashuollossa

Kouluterveydenhuolto on osa koulujen moniammatillista oppilashuoltoa. Se tekee kiinteää yhteistyötä opettajien, koulukuraattorien ja koulupsykologien kanssa sekä yhteisön hyvinvoinnin edistämisen, ennaltaehkäisyä, terveystarkastusten että yksilöllisen tuen järjestämisen osa-alueilla. tietojen siirto tapahtuu salassapitosäännöksiä noudattaen.

Kouluterveydenhuolto tarkastaa koulu yhteisön ja ympäristön terveellisyden ja turvallisuuden yhteistyössä monien muiden tahojen kanssa joka kolmas vuosi. Tarkastuksessa todettujen puutteiden korjaamista seurataan vuosittain. Kouluterveydenhuolto on mukana laatimassa koulun oppilashuollon suunnitelmaa ja siihen sisältyviä erilaisten ongelma- ja kriisitilanteiden toimintamalleja.

Kouluterveydenhoitajan yhteisöllistä työtä ovat mm. oppituntien pitäminen ja osallistuminen vanhempainiltoihin.

2.5. Koulukuraattori yhteisöllisessä oppilashuollossa

Yhteisöllisessä työssä koulukuraattori paneutuu tietyn oppilasjoukon tai luokan hyvinvoinnin edistämiseen sekä vuorovaikutusongelmien ratkaisemiseen. Koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän jäsenenä koulukuraattori tuo näkemyksensä koulun sosiaalisen kulttuurin ja opiskeluilmapiirin kehittäjänä sekä kodin ja koulun yhteistyön edistäjänä. Koulukuraattori toimii yhteistyössä myös muiden lasten hyvinvointia edistävien toimijoiden kanssa.

Koulukuraattorin tavoitteena on ennaltaehkäistä ongelmien syntyminen. Ongelmien ilmaannuttua koulukuraattoriin voivat olla yhteydessä ne, joille huoli tietyn oppilasryhmän tilanteesta herää. Usein koulussa kyseeseen tulee luokanopettaja/luokanvalvoja, koulun muu henkilökunta, oppilaat tai vanhemmat. Yhteistyössä neuvotellaan miten ilmenneeseen tilanteeseen tulisi reagoida ja sovitaan yhdessä jatkotyöskentelystä. Koulukuraattorin on mahdollista osallistua myös luokkatyöskentelyyn tarkkailemalla luokan/oppilasryhmän vuorovaikutusta. Esimerkkeinä koulukuraattorin tekemästä yhteisöllisestä työstä on tuntien pitäminen tietyn teeman ympärille (kuisaaminen, kaverina oleminen) ja vanhempainillat. Koulukuraattori osallistuu yläkouluikäisille tytöille suunnatun Voimaneidot ryhmän vetämiseen kouluajan ulkopuolella yhteistyössä seurakunnan työntekijän kanssa. Lisäksi koulukuraattori osallistuu oppilasryhmien ryhmäyttämiseen. Tästä esimerkkinä on yhteistyössä koulun henkilökunnan sekä nuorisotoimen ja seurakunnan kanssa toteutettava seitsemänsille luokille tarkoitettu ryhmäytymisleiri.

2.6. Koulupsykologi yhteisöllisessä oppilashuollossa

Koulun ja oppilaitoksen psykologin työhön sisältyy niin hyvinvointia edistävää ja sen esteitä selvittävää työtä, ongelmia ennaltaehkäisevää työtä kuin korjaavaakin työtä. Psykologi tekee työtä lasten, nuorten ja per-

heiden kanssa, antaa neuvontaa ja konsultaatiota koulu- ja oppilaitosyhteisön jäsenille ja yhteistyötahoille sekä toimii suunnittelu- ja kehittämistehtävissä. Näistä kahta viimeisintä voidaan pitää yhteisölliseen oppilashuoltoon kuuluvana työnä, jotka sisältävät seuraavanlaisia työtehtäviä:

Oppilas- ja opiskelijahuoltotyössä psykologi tuo psykologista asiantuntijuutta koulujen ja oppilaitosten käyttöön. Tämä tapahtuu antamalla konsultaatiota henkilöstölle ja tekemällä yhteistyötä heidän kanssaan. Tavoitteena on edistää niin yksittäisen oppilaan tai opiskelijan kuin myös koko koulu- tai oppilaitosyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta sekä myönteistä opiskeluilmapiiriä.

Psykologi tiedottaa omasta työstään sekä omaan alaansa kuuluvista asioista esimerkiksi vanhempainilloissa ja muissa tilaisuuksissa. Työtehtäviin voi kuulua myös esimerkiksi opettajien ja muun henkilöstön koulutus.

Psykologi voi toimia asiantuntijana oman hallintokuntansa sekä kuntatason työryhmissä, kehittämistehtävissä ja valtakunnallisissa hankkeissa. Hän voi osallistua koulun, oppilaitoksen, alueen ja kuntakohtaisten niiden suunnitelmien laadintaan, jotka koskevat esimerkiksi oppilas- ja opiskelijahuoltoa, turvallisuutta, opetussuunnitelmaa, erityisen tuen kysymyksiä, kunnan palvelurakennetta ja yhteistyökysymyksiä.

Koulunkäyntiä tukeva yhteisöllinen työ voi jatkossa pitää konkreettisesti sisällään esimerkiksi laajemmalle oppilasmäärälle suunnattuja kyselyjä tai kartoituksia, interventioita luokassa, työskentelyä oppilas-/opiskelijaryhmän kanssa, vanhempainryhmien ohjaamista tai yhteisneuvotteluja luokan tilanteesta koulussa.

2.7. Opintojen eteneminen ja poissaolot

Luokanopettaja/Ryhmänohjaaja seuraa säännöllisesti opiskelijoiden etenemistä opintuissa. Jos opiskelijan opintuissa tapahtuu olennaisia muutoksia, opettaja ottaa huolen esille opiskelijan kanssa keskustellessaan. Tällöin siirrytään oppilaskohtaiseen opintuhuoltoon. Oppilaan opintojen ohjauksessa noudatetaan oppilaanohjauksen suunnitelmaa.

Oppilaitoksen on seurattava säännöllisesti ja ajantasaisesti opiskelijoiden osallistumista opintuun. Opiskelijoilla on velvollisuus osallistua opintuun. Jokainen opettaja on velvollinen kirjaamaan opiskelijan poissaolot hallinto-ohjelmaan. Luokanopettaja/ryhmänohjaaja seuraa poissaolojen määrää ja ottaa yhteyttä huoltajaan, jos huoltaja ei ole tehnyt poissaoloista selvitystä tai poissaolojen kokonaismäärä aiheuttaa opiskelijan alisuoriutumista opintuissaan.

Laitilan lukiossa poissaololuvan voi myöntää ryhmänohjaaja, jos poissaolo on korkeintaan kolme päivää ja rehtori tätä pitempiin lomiin. Kurssilla on oltava riittävästi läsnä ja lukuisat ylimääräiset poissaolot on korvattava tai kurssi on jopa suoritettava uudelleen.

2.8. Päihteet

Tupakkalain (1.10.2010) perusteella oppilaitokset ovat aina savuttomia. Alle 18-vuotiaalla ei saa olla hallussa tupakkatuotteita eikä päihdyttäviä aineita. Jos lakia rikotaan, käytetään tarvittaessa perusopetus- ja lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja ja valistetaan nautintoaineiden käytön tuomista ongelmista.

Ehkäisevää päihdetyötä tehdään opiskeluterveydenhuollon tarkastuksissa ja eri oppiaineiden kursseilla, etenkin terveystiedossa.

2.9. Koulukuljetukset

Koulukuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet on laadittu vuonna 2006.

3. YKSILÖKOHTAISEN OPPILASHUOLLON JÄRJESTÄMINEN

3.1. Monialainen yksilökohtainen oppilas/opiskeluhoito

Yksittäisen oppilaan/opiskelijan tai tietyn opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhoillon palvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan, tai, ellei hänellä on edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön, joka voi olla esimerkiksi huolen esille ottanut lapsen opettaja tai erityisopettaja. Oppilashuoltokertomuksen kirjaukset tekee ryhmän vastuuhenkilö tai erikseen ryhmässä sovittu henkilö.

Käsiteltäessä yksittäisen oppilaan tukeen liittyvää asiaa, oppilaan huoltajalle tulee antaa tietoa oppilasta koskevien tietojen käsittelyyn, tietojensaantiin ja niiden luovuttamiseen sekä salassapitoon liittyvistä kysymyksistä. Huoltajan kanssa tulee käydä läpi esimerkiksi huoltajan kirjallisen suostumuksen merkitys oppilasta koskevan asian käsittelyssä sekä yhteistyön merkitys oppilaan kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa (suostumuslomake).

Käsittelyyn voivat osallistua oppilaan yksilöidyn kirjallisen suostumuksen perusteella tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja taikka oppilaan läheisiä. Jos alaikäisellä tai muutoin vajaavaltaisella ei tai kehitystasonsa vuoksi ole edellytyksiä arvioida itsenäisesti asian merkitystä, huoltaja tai muu laillinen edustaja voi antaa siihen suostumuksen oppilaan sijasta.

Oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi tarpeelliset tiedot kirjataan oppilashuoltokertomukseen, kouluterveydenhuollon potilasasiakirjoihin tai oppilashuollon kuraattorin/ psykologin asiakaskertomukseen. Vastuuhenkilö kirjaa ryhmän toimintatavoitteiden kannalta välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Myös muut ryhmän jäsenet voivat tehdä kirjauksia.

Oppilashuoltokertomus tehdään jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi.

Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhoillon palveluita. Lukio-ikäisellä nuorella on oikeus kieltää huoltajaa osallistumasta itseään koskevan asian käsittelyyn ja saamasta häntä koskevia tietoja painavasta syystä, jos se ei ole selvästi vastoin hänen etuaan. Arvion edun vastaisuudesta tekee opiskeluhoillon henkilöstöön kuuluva sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö.

3.2. Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto asiakastyössä

Opiskelijalla on oikeus yksilökohtaiseen koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon. Terveydenhoitajan yksittäisille opiskelijoille tekemät terveystarkastukset ja siihen kuuluva terveysneuvonta ovat osa yksilökohtaista opiskeluhoitoa. Terveystarkastuksen sisältö määräytyy ikävaiheen ja yksilöllisen tarpeen mukaan noudattaen Kouluterveydenhuollon oppaan ja kouluterveydenhuollon laatusuosituksen ohjeita. Suosituksen mukaan oppilaalle on järjestettävä terveystarkastus jokaisella vuosiluokalla.

Ensimmäisellä, viidennellä ja kahdeksannella vuosiluokalla tarkastuksen on oltava laaja. Oppilaalle tehdään peruskoulun aikana yhteensä yhdeksän terveystarkastusta. Niinä vuosina, jolloin ei järjestetä laajaa terveystarkastusta, terveydenhoitaja tekee terveystarkastuksen.

Laaja-alaisella terveystarkastuksella tarkoitetaan valtakunnallisen terveystarkastusohjelman mukaista tiettyissä ikävaiheissa tehtävää hyvinvoinnin ja terveyden arviointia, jossa otetaan kantaa jatkotutkimuksen, hoidon ja tuen tarpeeseen ja samalla tehdään koululaiselle kouluterveyden- huollon suunnitelma. Eri tahojen yhteistyö, on erityisen tuen järjestämisen edellytys. Vanhempien hyvinvoinnin selvittäminen ja tukeminen laajoissa terveystarkastuksissa on tärkeä osa opiskelijan hyvinvoinnin edistämistä.

TARKASTUS	1lk	2 lk	3 lk	4 lk	5 lk	6 lk	7 lk	8 lk	9 lk	II aste
Laaja	x				x			x		
Terv.h.	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Lääkäri	x				x			x		

Laajaan terveystarkastukseen kuuluu opettajan arviointi oppilaan selviytymisestä vain niiltä osin, kuin se on välttämätöntä oppilaan hoidon ja tuen järjestämisessä. Arvioinnin antamiseen on oltava huoltajien kirjallinen suostumus. (Lomake liite 2)

Laajoista terveystarkastuksista laadittavat luokka- ja koulukohtaiset yhteenvedot tarjoavat myös koulukohtaista tietoa. Erilaiset kouluilla toteutettavat hyvinvointi- ja kiusaamiskyselyt ovat tärkeitä tietolähteitä, kuten myös oppilas ja –opiskelijahuoltopalvelujen henkilöstön kokemukset oppilaiden ja opiskelijoiden esiintuomista epäkohdista ja hyvinvoinnista. Kouluterveydenhuolto tulee tekemään yhteenvetoja, kun THL on laatinut ao. lomakkeet.

Uudessa oppilas- ja oppilashuoltolaissa säädetään myös terveydenhoitajan ns. avoimista vastaanotoista. Terveydenhoitajan työaika on järjestettävä siten, että opiskelija voi tarvittaessa päästä terveydenhoitajan vastaanotolle ilman ajanvarausta. Tämä tarkoittaa vastaanottoajan järjestämistä säännöllisesti.

Kappelimäen koululla, Varpeen koululla sekä lukiossa on terveydenhoitajilla vastaanotto pääsääntöisesti päivittäin. Muilla kyläkouluilla terveydenhoitajan vierailut toteutuvat säännöllisesti.

3.3. Lastenneuvola

Lastenneuvolan terveydenhoitajat osallistuvat tarvittaessa esioppilaiden yksilökohtaisiin oppilashuoltopala- vereihin.

3.4. Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa

Kouluterveydenhuolto on ennaltaehkäisevää toimintaa, mutta siihen sisällytetään myös äkillisten sairauksien hoito ja ensiapu. Koulupäivän aikana oppilaalla on mahdollisuus päästä terveydenhoitajan vastaanotolle ilman ajanvarausta. (esim. äkilliset sairastumiset ja tapaturmat), kuten asetus edellyttää. Varpeen koulussa terveydenhoitajalla on avoin vastaanotto joka aamu klo 8-9. Kappelimäessä vastaanottoaika on 10.15-11.15 päivittäin, mikäli terveydenhoitaja on paikalla (käy myös haja-asutusalueen kouluilla).

3.4.1. Lääkitys esiopetuksen ja koulupäivän aikana

Lääkehoidon toteuttaminen koulussa perustuu oppilaan ja hänen huoltajiensa sekä lääkehoitoa toteuttavan työntekijän ja toimintayksikön johdon väliseen yhteiseen sopimukseen.

Kouluja sekä koululaisille järjestettävää aamu- ja iltapäivätoimintaa voidaan pitää niin sanottuina lääkehoidon epätyypillisinä alueina. Näillä epätyypillisillä alueilla lääkehoitoa toteuttavat usein lääkehoitoon koulutamattomat henkilöt. Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut valtakunnalliset ohjeet (STM 2005) lääkehoidon toteuttamisesta erilaisissa toimintaympäristöissä.

Opetustoimen lainsäädäntö ei määrittele työntekijöiden lääkehoitoon osallistumista, eikä työntekijöitä siten voida tehtävään velvoittaa. Yhteistyön merkitys lääkehoidon koulutuksen saaneiden terveydenhuollon ammattihenkilöiden kanssa korostuu erityisesti näillä lääkehoitoa toteuttavilla epätyypillisillä alueilla.

Ennen suostumuksensa antamista lääkehoitoon ryhtyvälle työntekijälle ja hänen esimiehelleen tulee selvittää lääkitsemiseen liittyvät vastuut ja velvollisuudet. Lääkitsemiseen, silloin kun se on työnantajan hyväksymää toimintaa, liittyvä vastuu ja mahdolliset vahingonkorvauskysymykset ratkaistaan samoin periaattein kuin koulutyössä yleensäkin.

Tyypillisiä pidempiaikaisia lääkitystarpeita koulussa ovat diabeetikoiden lääkityksen järjestäminen. Tavallisia ovat myös ensiapuun tarkoitetut lääkitykset esimerkiksi vaikeasti allergisilla, astmaatikoilla tai epileptikoilla. Myös muut pitkäaikaissairaudet tai kehitysvammaisuus voivat edellyttää lääkitsemistä koulupäivän aikana.

Tarvittaessa työntekijä (opettaja/koulunkäyntiohjaaja/terveydenhoitaja) voi annostella huoltajan toimittaman lääkeannoksen, mikäli se on tarkoitettu koulussa tai aamu- tai iltapäivätoiminnassa otettavaksi. Tällöin ohjeesta ja lääkkeen toimittamisesta vastaa ensisijassa huoltaja ja lääkkeen antamisesta oppilaitoksen työntekijä.

3.5. Erityisruokavaliot

Koulun varsinaisesta ruokalistasta poikkeavaa ruokaa voidaan tarjota joko terveydellisistä, eettisistä tai uskonnollisista syistä. Myös näiden ruokavalioiden tulee täyttää kouluruokailusta annetut säädökset, joiden mukaan aterioiden tulee olla tarkoituksenmukaisesti järjestettyjä ja ohjattuja, täysipainoisia ja maksuttomia.

Eettisistä tai uskonnollisista syistä tarvittavat erityisruokavaliot toteutetaan huoltajien tai nuoren oman ilmoituksen perusteella. Näihin liittyvät koulun käytännöt sovitaan etukäteen ja tiedotetaan oppilaille ja huoltajille.

Asiantuntijan eli lääkärin, ravitsemusterapeutin tai terveydenhoitajan antama lausunto on välttämätön silloin, kun tarvitaan ruokavalio sairauden hoitoon tai muun terveydellisen syyn, kuten vammaisuuden tai yli- tai alipainisuuden johdosta. Väärinkäsitysten välttämiseksi ilmoitus erityisruokavaliosta ja sopivan ruokavalion kuvaus tehdään kirjallisesti tarkoitukseen laaditulla lomakkeella.

3.6. Koulukuraattori asiakastyössä

Yksilökohtainen oppilashuoltotyö tarkoittaa tietylle oppilaalle annettavaan henkilökohtaista tukea sekä yksittäistä oppilasta koskevaan monialaista oppilashuoltoon. Yksilötasolla koulukuraattorin työ on tuen ja ohjauksen tarjoamista oppilaalle sekä koulunkäyntiin että sosiaaliseen ja psyykkiseen kehitykseen liittyvissä vaikeuksissa. Koulukuraattori edistää oppilaan sosiaalista kasvua ja toimintakykyä yksilö-, perhe-, ryhmä- ja luokkatyöskentelyn keinoin. Koulukuraattori ei hoida oppilaita vaan ohjaa tarvittaessa muiden palvelujen

piiriin. Koulukuraattori toimii opettajan tukena lapsen ja nuoren tai heidän perheensä avun tarpeen tunnistamisessa ja hoitotarpeen arvioimisessa sekä toimii tarvittaessa opettajan työparina perhetapaamisissa. Tärkeää on varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäisy.

Käytännössä koulukuraattori tapaa kouluilla oppilaita ja heidän perheitään. Syynä koulukuraattorille ohjautumiseen voivat olla muun muassa yksinäisyys, kiusaaminen, poissaolot, ihmissuhdeongelmat, vaikeudet koulussa tai vapaa-ajalla. Asiakkuuden kesto määräytyy aina tapauskohtaisesti. Oppilas voi ohjautua koulukuraattorille omasta aloitteestaan tai vanhempien toiveesta. Myös oppilaitoksen ja oppilashuollon henkilöstöön kuuluva tai muu ammattihenkilö, joka arvioi oppilaan olevan tuen tarpeessa, on velvollinen ottamaan viipymättä yhteyttä koulupsykologiin tai -kuraattoriin yhdessä oppilaan kanssa. Yhteydenotosta on ilmoitettava huoltajalle. Joskus oppilaan pulmat ovat moninaisia, jolloin neuvotellaan kenen oppilashuollon palveluja antavan henkilön (terveydenhoitaja, psykologi, kuraattori) osaamisalueeseen pulmat pääosin liittyvät. Oppilaiden tapaamiset perustuvat aina oppilaan ja tarpeen niin vaatiessa huoltajan suostumukseen. Alaikäinen voi painavasta syystä kieltää itseään koskevan asian kertomisen huoltajalle, mikäli se ei ole selvästi hänen etunsa vastaista. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä koulukuraattorin palveluja. Koulukuraattorin kanssa käydyt keskustelut ovat aina luottamuksellisia. Koulukuraattori kirjaa asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen.

3.7. Koulupsykologi asiakastyössä

Yksilökohtaisen oppilashuollon puolella voidaan koulupsykologinen työ jakaa karkeasti kahteen asiakastyön kontekstissa tapahtuvaan tukeen, jotka voivat sisältää seuraavia toimintatapoja:

1. Psykologi tukee lapsia, nuoria ja heidän perheitään antamalla neuvontaa ja ohjausta lasten ja nuorten kehitykseen, psyykkiseen terveyteen ja hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä. Lasten, nuorten ja perheiden kanssa toteutettu keskusteluhoito voi olla yksilö-, perhe- tai ryhmämuotoista. Mitä pienemmistä lapsista on kyse, sen tärkeämpää on tavallisesti työskentely lapsen elämän tärkeiden aikuisten kanssa.
2. Koulupsykologi voi selvittää ja arvioida lapsen ja nuoren kehityksessä, koulunkäynnissä, opiskelussa tai oppimisessa esiin tulevia pulmia. Arvioiden ja tutkimusten perusteella suunnitellaan, suositellaan ja ollaan mukana toteuttamassa tarvittavaa tukea ja toimenpiteitä.

Psyykkisen terveyden ja toisaalta oppimisen tuen tarpeet voivat myös nivoutua kiinteästi toisiinsa. Huoltajien/vanhempien sekä oppilaitoksen edustajien kanssa työskennellään tilanteen edellyttämällä tavalla ja tarvittaessa asiakastyössä esiin tulleita asioita voidaan asianomaisten suostumuksella käsitellä konsultatiivisesti koulun henkilökunnan kanssa, edistäten kyseisen oppilaan koulunkäyntiä ja koko kouluyhteisön hyvinvointia. Varsinaista terapiaa ja hoitoa tai jatkotutkimuksia varten oppilaat ohjataan terveystoimen palveluiden piiriin. Vakaviin, erikoissairaanhoidon vaativiin mielenterveyden ongelmiin, kuten syömishäiriöihin tai itsetuhoisuuteen viittaavien piirteiden kohdalla oppilas ohjataan koululääkärille.

3.8. Yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä

Oppilashuollon moniammatillista yhteistyötä tehdään koko koulun toimintakulttuurin kehittämisessä kaikkien oppilaiden vahvuudet sekä oppimis- ja kehitystarpeet huomioon ottavaksi. Erityisen tärkeää se on kasvun, oppimisen ja koulunkäynnin tuen eri vaiheissa. Koulun johdolla on tässä keskeinen rooli, koska sillä opetussuunnitelman perusteiden mukaan on vastuu tuen järjestämiseen ja toteuttamiseen liittyvistä ratkaisuista ja niiden huomioon ottamisesta kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Koulun johdon tulee

olla erityisen perehtynyt oppimisen ja koulunkäynnin tukea ohjaaviin normeihin ja linjauksiin voidakseen johtaa tuen järjestämisen käytännön toteuttamista.

Oppilas saattaa tarvita oppimisessaan ja koulunkäynnissään tukea tilapäisesti tai pitempiaikaisesti. Tuen tarve voi vaihdella vähäisestä vahvempaan tai oppilas voi tarvita monenlaista tukea yhtä aikaa. Koulu auttaa oppilasta erilaisin tukimuodoin, jotka riippuvat vaikeuksien laadusta ja laajuudesta. Tukimuotoja ovat esimerkiksi tukiopetus, osa-aikainen erityisopetus, oppilashuollollinen tuki, avustajapalvelut jne. Tukimuotoja käytetään sekä yksittäin että yhdessä toisiaan täydentävinä. Tukea annetaan niin kauan ja sen tasoisena kuin se on tarpeellista. Oppilaalle annettava tuki jaetaan yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Jokaisella tuen tasolla voidaan käyttää kaikkia eri tukimuotoja lukuun ottamatta erityisen tuen päätökseen perustuvaa erityisopetusta.

Tehostettua tukea koskevassa säännöksessä todetaan, että tehostetun tuen aloittaminen ja järjestäminen käsitellään pedagogiseen arvioon (liite 3) perustuen moniammatillisesti 31 a §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetussa oppilashuoltotyössä. Ennen erityisen tuen päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on tehtävä oppilaasta pedagoginen selvitys. Pedagogisen selvityksen (liite 4) laatimista varten on hankittava oppilaan opetuksesta vastaavilta opettajilta selvitys oppilaan oppimisen etenemisestä ja moniammatillisena oppilashuollon yhteistyönä tehty selvitys oppilaan saamasta tehostetusta tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta. Näiden selvitysten perusteella opetuksen järjestäjä (sivistystoimenjohtaja) tekee arvion oppilaan erityisen tuen tarpeesta.

Perusopetuslaissa oppilaan oppilashuoltotyöhön osallistuvilla henkilöillä tarkoitetaan rehtoria sekä muuta koulun opetushenkilöstöä (luokanvalvoja tai oppilaan opettaja, erityisopettaja, yläluokilla myös opinto-ohjaaja, oppilaan kanssa työskentelevä koulunkäyntiavustaja ja opetusharjoittelija). Tämän lisäksi myös oppilashuollon palveluista vastaavat kouluterveydenhuollon asiantuntijat kouluterveydenhoitaja, ja tarvittaessa lääkäri, koulupsykologit ja -kuraattorit ja tarvittaessa lastensuojelun sosiaalityöntekijä. Opetushallitus on esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa tämän lisäksi tulkinnut, että esiopetuksessa oppilashuoltotyöhön osallistuvat lisäksi päiväkodin johtaja, esiopetuksen opettaja ja erityislastentarhanopettaja.

Oppilaan oppimista, koulunkäyntiä sekä yleisen tuen riittävyttä tulee seurata ja arvioida säännöllisesti. Seuranta tekevät opettajat ja oppilashuollon palveluista vastaavat yhteistyössä. Erityisesti seurataan, edistääkö oppilaan saama tuki oppimista ja vaikuttaako se myönteisesti koulunkäyntiin. Eri tilanteissa, esimerkiksi oppilaan terveystarkastusten yhteydessä tai yhteistyössä huoltajien kanssa voi nousta esiin myös uusia tuen tarpeita.

Kun todetaan, että yleinen tuki ei riitä ja oppilas tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, oppilaalle laaditaan pedagoginen arvio. Tehostetun tuen aloittaminen ja järjestäminen käsitellään oppilashuollon moniammatillisessa yhteistyössä noudattaen perusopetuslaissa olevia yksittäisen oppilaan asian käsittelyä koskevia säännöksiä (16 a ja 31 a §). Jos moniammatillisessa käsittelyssä päädytään siihen, että oppilas tarvitsee tehostettua tukea, sitä annetaan hänelle laaditun oppimissuunnitelman mukaisesti.

Oppilaan opettaja tai opettajat yhdessä laativat kirjallisen pedagogisen arvion. Tarvittaessa, ja etenkin silloin kun kyse on oppilaan hyvinvointiin ja kokonaiskehitykseen liittyvistä ongelmista, arvion laatimisessa käytetään myös muita asiantuntijoita. Oppilaan asioita on todennäköisesti käsitelty oppilashuollon moniammatillisessa yhteistyössä jo yleisen tuen aikana. Erityisesti silloin, kun tuen tarve liittyy kasvuun ja kehitykseen, oppilaan elämäntilanteeseen tai psykososiaalisiin vaikeuksiin, tuen tarpeen arviointi tulee tehdä

moniammatillisessa yhteistyössä. Tällöin eri asiantuntijat voivat omasta ammatillisesta näkökulmastaan arvioida, onko pedagogisen arvion lisäksi tarpeen tehdä tarkempia selvityksiä tai tutkimuksia. Joskus oppilaan tilanne vaatii välitöntä yhteyden ottamista johonkin koulun ulkopuoliseen toimijaan, kuten lastensuojeluilmoituksen tekemistä tai oppilaan ohjaamista päihdetyöhön. Jokaisessa vaiheessa on tärkeää sopia työnjaosta ja vastuista eri toimijoiden kesken.

Erytystä tukea annetaan niille oppilaille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteita ei saavuteta riittävästi muilla tukitoimilla. Oppilaalle tehdään erityistä tukea koskeva kirjallinen päätös. Päätöksen tekee sivustustoimenjohtaja. Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuuluttava oppilasta ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa ja tehtävä oppilaasta pedagoginen selvitys. Pedagoginen selvitys käsitellään moniammatillisessa oppilashuoltoryhmässä. Päätöksen jälkeen oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS), josta on käytävä ilmi erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen. Päätös on määräaikainen ja se tarkistetaan ainakin toisen vuosiluokan jälkeen sekä ennen seitsemännelle vuosiluokalle siirtymistä sekä aina oppilaan tuen tarpeen muuttuessa. Erytynen tuki järjestetään joko yleisen tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä. Oppiaineen oppimäärän yksilöllistämistä määrätään erityisen tuen päätöksessä.

Sairaalaopetuksen oppilashuollon järjestämissuunnitelmaa ei tarvita, koska Laitilassa ei ole sairaalaa.

3.9. Oppilashuollon yhteistyö joustavassa perusopetuksessa olevan oppilaan tukemisessa

Joustavan perusopetuksen toiminta on tarkoitettu niille 7-9 -luokkien oppilaille, joilla on alisuoriutumista ja koulumotivaation puutetta sekä oppilaille, joita näyttäisi uhkaavan syrjäytyminen jatkokoulutuksesta ja työelämästä. Poikkeuksellisesti toimintaan voidaan ottaa myös erityistä tukea saava oppilas, mikäli oppilas kykenee noudattamaan joustavan perusopetuksen toiminnassa käytettävää opetussuunnitelmaa ja järjestelyä voidaan kokonaisuutena pitää oppilaan edun mukaisena.

Joustavan perusopetuksen tavoitteena on vähentää perusopetuksen keskeyttämistä ja ehkäistä syrjäytymistä. Pyrkimyksenä on vahvistaa oppilaan opiskelumotivaatiota ja elämänhallintaa kokonaisvaltaisesti. Perusopetuksen oppimäärän suorittamisen lisäksi tavoitteena on tukea oppilasta toisen asteen koulutukseen siirtymisessä sekä antaa valmiudet selviytyä opiskelussa. Erytystä huomiota kiinnitetään työmuotoihin, joilla vahvistetaan huoltajien ja kaikkien joustavassa perusopetuksessa työskentelevien yhteistä kasvatustyötä. Joustavassa perusopetuksessa painotetaan toiminnallisia ja työpainotteisia opiskelumenetelmiä.

Opetus järjestetään koulussa lähiopetuksena ja osaksi työpaikoilla sekä muissa oppimisympäristöissä. Koulussa opetus tapahtuu yleensä omassa opetusryhmässä. Muissa oppimisympäristöissä, kuten työpaikoilla, tapahtuva oppiminen on oleellinen osa joustavaa perusopetusta. Se suunnitellaan vastaamaan opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä ja järjestetään moniammatillisen yhteistyön sekä tuki- ja neuvontapalveluiden avulla. Opiskelun tulee myös työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä sisältää riittävästi opettajan antamaa vuorovaikutteista opetusta.

Koulun tulee sopia kirjallisesti opettajien ja työpaikalla tai muualla koulun ulkopuolella opiskelua ohjaavien henkilöiden työnjaosta ja vastuista. Muissa oppimisympäristöissä pidettävät opetusjaksot suunnitellaan yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppilaalla on oikeus saada tarvitsemaansa ohjausta sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea myös näiden jaksojen aikana. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että kaikissa oppimisympäristöissä on huolehdittu työturvallisuudesta ja varauduttu tapaturmiin.

3.10. Oppilashuollon tuki kurinpitörangaistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Kurinpitotoimiin johtaneet tilanteet voivat johtua monesta eri syystä. Niitä ovat usein edeltäneet erilaiset koulunkäyntiä ja opiskelua häirinneet tapahtumat. Kurinpitoon johtaneisiin tilanteisiin liittyy lähes poikkeuksetta piirteitä, jotka edellyttävät sekä välittömiä tukitoimia että pitkäjänteisempiä ratkaisuja oppilaan ja opiskelijan koulunkäynnin tai opiskelun varmistamiseksi. Tarvittavat tukitoimet suunnitellaan moniammatillisessa oppilashuoltoryhmässä, jonka kokoonpano päätetään erikseen kunkin tapauksen osalta.

Jos oppilas tai opiskelija on käyttäytymisellään uhannut turvallisuutta tai aiheuttanut toisille vaaraa, tarvitaan yksilöllisiä tukitoimia myös teon kohteiksi joutuneille. Asian käsitteleminen koko kouluyhteisön tai oppilaitoksen tasolla lisää turvallisuutta ja ohjaa oppilaita ja opiskelijoita myös myöhemmin hakeutumaan tarvittaessa avun piiriin.

3.11. Asiantuntijaryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäiset menettelytavat yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelyssä

Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen oppilaan tai oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoaan se opetushenkilöstön tai oppilashuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön, joka tekee myös kirjaukset oppilashuoltokertomukseen oppilashuoltorekisteriin. Asian käsittely monialaisessa asiantuntijaryhmässä perustuu oppilaan/opiskelijan (huoltajana) suostumukseen. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai oppilaiden läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää oppilaan tai huoltajan suostumusta (yksilöity, kirjallinen suostumus). Ryhmän kokoa ja/vastuuhenkilö pyytää oppilaalta, tai jos hän ei itse kykene asiaa arvioimaan, tämän huoltajalta, kirjallisesti luvan asiantuntijoiden osallistumisesta oppilashuoltoryhmään. Alaikäinen oppilas voi, ottaen huomioon hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muut henkilökohtaiset ominaisuutensa sekä asian laatu, painavasta syystä kieltää huoltajaansa osallistumasta itseään koskevaan opiskeluhooltoasian käsittelyyn sekä antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä tietoja, jollei se ole selvästi hänen etujensa vastaista. Viimeksi mainitun arvion tekee opiskeluhoollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhoollon palveluja.

Oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi tarpeelliset tiedot kirjataan oppilashuoltokertomukseen, potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin tai opiskeluhoollon kuraattorin asiakaskertomukseen. Yksittäisen oppilaan asiaa selvittävän asiantuntijaryhmän vastuuhenkilö kirjaa ryhmän toimintatavoitteiden kannalta välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Oppilashuoltokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi. Kertomukseen kirjataan yksittäisen oppilaan:

1. nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen tai muutoin vajaa- valtaisen oppilaan huoltajan nimi ja yhteystiedot
2. kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa, kirjauksen päivämäärä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa
3. asian aihe ja vireillepanija
4. oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
5. tiedot asian käsittelystä oppilashuoltoryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset, päätösten toteuttamissuunnitelma sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot
6. toteutetut toimenpiteet, kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet

Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen liittyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä, mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Oppilashuoltokertomukset ja muut oppilashuollon tehtävissä laaditut ja saadut yksittäistä oppilasta koskevat asiakirjat tallennetaan oppilashuoltorekisteriin. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää em. rekisteriä. Kukin oppilaitos säilyttää ko. rekisterin oman koulun osuutta (paperitallenteet) omassa arkistossa. Rehtori vastaa oman oppilaitoksen osalta oppilashuoltorekisteristä. Oppilashuoltorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä oppilasta taikka muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä.

Kouluterveydenhuollon henkilöstö ja psykologit kirjaavat yksilökohtaisen oppilashuoltotyön säädetysti potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin. Vastaavasti kuraattorit kirjaavat asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen.

3.12. Yhteistyö koulun ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa

Koulun ulkopuolisten yhteistyökumppaneiden, kuten nuorisotoimen, kanssa tehdään yhteistyötä erityisesti tilanteissa, joissa kaivataan lapselle esim. apua harrastustoiminnan löytymiseen sosiaalisten taitojen lisäämiseksi tai syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Yhteistyön muotoja kehitetään edelleen, jotta keskinäinen luottamus ja välttämättömän tiedon siirtäminen on sujuvaa ja lapsen edun mukaista. Kun oppilas on erikoissairaanhoidon asiakas, oppilaan verkostopalaverissa on kutsuttuna mukana koulun edustaja (opettaja, erityisopettaja tai rehtori). Vaikeissa kiusaamistapauksissa tai rikosasioissa koulun oppilashuoltoryhmä voi konsultoida myös (koulu)poliisia.

4. OPPILASHUOLLON YHTEISTYÖN JÄRJESTÄMINEN OPPILAIDEN JA HEIDÄN HUOLTAJIENSA KANSSA

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaiden, huoltajien ja heidän huoltajiensa kanssa. Opetuksen järjestäjä ja koulut tiedottavat kotisivuillaan yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon periaatteista ja menettelytavoista.

Oppilas elää samanaikaisesti kodin ja koulun vaikutuspiirissä. Tämä edellyttää näiden kasvatusyhteisöjen vuorovaikutusta ja yhteistyötä oppilaan kokonaisvaltaisen terveen kasvun ja hyvän oppimisen tukemisessa. Vuorovaikutus kodin kanssa lisää opettajan oppilaantuntemusta ja auttaa opetuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta ja siitä, että oppilas suorittaa op-pivellisuutensa. Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan kasvatuksesta ja opetuksesta kouluyhteisön jäsenenä. Tavoitteena on edistää lasten ja nuorten oppimisen edellytyksiä, turvallisuutta ja koko kouluyhteisön hyvinvointia.

On tärkeää, että huoltajilla on mahdollisuus osallistua koulun kasvatustyön tavoitteiden asettamiseen, suunnitteluun ja arviointiin yhdessä opettajien ja oppilaiden kanssa. Koulun on oltava yhteistyössä huoltajan kanssa niin, että hän voi osaltaan tukea lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla. Vastuu kodin ja koulun yhteistyön edellytysten kehittämistä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyö edellyttää koulun henkilöstön aktiivisuutta ja aloitteellisuutta sekä keskustelua ja tiedottamista huoltajan, opettajan ja oppilaan oikeuksista sekä velvollisuuksista. Yhteistyön lähtökohdaksi on eri osapuolien keskinäinen kunnioitus. Kodin ja koulun yhteistyössä otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yksilölliset tarpeet sekä perheen kieli- ja kulttuuritausta.

Laitilan lukiossa ensisijaisesti opiskelijaa koskevia asioita suunnitellaan ja käsitellään opiskelijan itsensä kanssa. Opiskelijalta pyritään saamaan lupa, että huoltajat otetaan mukaan asian käsittelyyn. Yli 18-vuotiaat toimivat kuitenkin yleensä itsenäisesti itseään koskevilla asioilla, jolleivät itse toivo huoltajien mukaan ottoa.

5. OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN JA SEURAAMINEN

Koulutuksen järjestäjän asettama monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä vastaa opiskeluhoollon toteuttamisesta ja seuraamisesta Laitilan kaupungissa. Ohjausryhmä arvioi opiskeluhoollon suunnitelman toteuttamista vuosittain ja antaa yhteenvedon Laitilan kaupungin sivistyslautakunnalle toimitettavaksi edelleen kaupungin toimintakertomukseen. Ohjausryhmään kuuluvat sivistystoimenjohtaja, rehtorit, päiväkodin johtaja, psykologi, koulukuraattori, lastensuojelun avoimuuden sosiaalityöntekijä, perheneuvolan työntekijä, kouluterveydenhoitaja ja koululääkäri. Kerran valtuustokaudessa ohjausryhmä pyrkii järjestämään opiskelijoille ja heidän huoltajilleen kyselyn Laitilan kaupungin opiskeluhoollon palveluista. Tätä palautetta hyödynnetään lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa päivitettäessä ja kaupungin talouskauden taloussuunnitelmaa tehtäessä.

Ohjausryhmän arviointi perustuu perusopetuksessa ja lukiossa joka toinen vuosi tehtävään Kouluterveyskyselyyn (tai vastaavaan), joka kolmas vuosi jokaisessa toimipisteessä tehtäviin ympäristön terveellisyyden ja opiskeluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksiin ja joka toinen vuosi perusopetuksessa ja lukiossa tehtävään OPH - THL -kyselyyn. Lisäksi koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tekemistä laajoista terveystarkastuksista tehtävät yhteenvedot antavat tietoa kaupungin lasten ja nuorten ongelmista, joiden korjaamiseksi tarvitaan opiskeluhoollon palveluita ja mahdollisesti palveluiden muutoksia.

Opiskeluhoollon palveluista huoltajat saavat tietoa tiedotteista, toimintakertomuksista ja internet – sivuilta. Myös opiskeluhoollon toiminnan keskeiset tulokset kerrotaan huoltajille edellä mainituissa kanavissa ja yritetään saada paikallislehti kirjoittamaan näistä asioista.

Tämä opiskeluhoollon suunnitelma päivitetään kerran valtuustokaudessa ja vähintään vuoden kuluessa, kun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on päivitetty.